

אמרו כן לזקן

גוני הפנטסטי שהשקיעה מפא"י בבחירות אלה. סכומים אדירים הוצאו, מנגנון אדיר פעל. הם הוסיפו למפא"י כמה אחוזים — כמו בפעמים הקודמות.

גם אלה אינם מסבירים את הנצחון הזה.

מי שישב כמגוי במשך יום שלם ליד אחת הקלפיות, באזור של הישוב הוותיק, וראה במו עיניו מי האנשים שהנחילו למפא"י מ' רצונם הטוב וללא שום כפייה 39 אחוזים מן הקולות בקלפי זו — אינו מחפש את המסברים רק בלחץ ובאיגרון.

הוא יודע כי פה פעלו גורמים חשובים יותר, גורמים הנוכחים מן ההכרה החופשית של הבוחרים.

הייתי מגדיר את מצבירוחם של חלק גדול מן הבוחרים בערך כך: אין הבדל גדול בין כל המפלגות שהופיעו בבחירות. ואם אין הבדל גדול, מטב לבחור בעד המפלגה הנראית רצינית ביותר.

מפא"י היא מפלגה כזאת. אפשר להאשים אותה בהאשמות רבות, אך איאפשר להאשים אותה כי כך שאינה רצינית.

בראשה עומד אדם שהוכיח כי בשעת ה' צורך הוא יודע להחליט החלטות (טובות או רעות). הוא הוכיח עקביות בפרשת עסי-קת-הנשק עם גרמניה. הוא הוכיח תקיפות בפרשת ואדיסליב (ולדאבון לבי, רוב אורחי ישראל מסכימים לגישתו בפרשה זו).

בןגוריון דאג לחדש את פני מפלגתו, להחליף חלק מרמויותיה הישנות והעייפות בדמויות צעירי רות ומעניינות — דבר ששום מפ"י לגה אחרת לא טרחה לעשותו.

בשעה שכמעט כל המפלגות האחרות עו" ררו זילזול ונהגו כליצנים, נראתה מפא"י רצינית. הבוחר לא זילזל בה. הוא נתן לה את קולו. הוא האמין שתוכל לנהל את ענייניו בעתיד הקרוב.

תחת לכל ההסברים האלה, ישנו כמובן ההסבר העמוק יותר, הרציני יותר.

כל המפלגות שהופיעו לבחירות אלה מייצגות את המשטר הקיים, עם הבדלי גור" גים קטנים.

בין כל המפלגות האלה, מפא"י היא ה' מפלגה המייצגת משטר זה בהצלחה רבה יותר, ובכנות רבה יותר, מכל מפלגה אחרת.

הרוב המכריע של הציבור הישי ראלי מרוצה מן המשטר הזה, מבחינה כלכלית, רעיונית ופולר' טית. המשטר מספק לו רמת מחיה נאותה, בעזרת הכספים הנאספים בחוקי-לארץ. כל עוד נמשך מצב זה, יכול להיות רק מעוט השואב באמת לשינוי המשטר — ולמיעוט זה לא היה שום ייצוג בבחירות אלה.

הרוב מרוצה מן המשטר, והוא בחר ב' מפלגה הנושאת משטר זה על כתפיה. יותר מזה: הוא בחר באיש המסמל משטר זה מאין כמוהו, והרציני בלי ספק יותר מכל מתחרייו.

מפא"י דרשה, בשבועיים האחרונים לפני הבחירות: "אימרו כן לזקן!" וזה בדיוק מה שרוב הבר' חרים עשה.

אינה ממשלה כזאת, וחרות לא עשתה שום נסיון לצרף אליה אפילו איש חדש אחד. זאת ועוד. איאפשר לדבר על ממשלה ליברלית לאומית ובאותה שעה לעודד נע" רירחוב שיצחקו, "בגין לשלטון" ויפריעו לאספות — אפילו של משה דיין. מנהיג הנישא על כפיים בידי המון משולהב של בנישכונות, פשוט אינו נראה כראש-ממש" לה ליבראלי מיועד. תמונה זו עלתה ל' חרות בקולות רבים.

אולם הקוניונקטורה של שיטות פלמ"חיות אלה עברה ללא שוב. המפלגה ירדה, מפני שאיש לא ידע מה בדיוק היא רוצה. דייסה תמהונת זו של מלחמה ושלום, פעולה שמית ואקטיביזם חרותי, כנאומיו של איש אחד ויחיד, פשוט נמאסה.

מכאן ההבדל בין הצלחתה של מפ"ם ל' בין כשלונה של אחדות-העבודה. רבים חס" איה של מפ"ם. גם היא אינה אלא כת. ל' עתים קרובות ויחיה על עקרונותיה הקדור-

אינה ממשלה כזאת, וחרות לא עשתה שום נסיון לצרף אליה אפילו איש חדש אחד. זאת ועוד. איאפשר לדבר על ממשלה ליברלית לאומית ובאותה שעה לעודד נע" רירחוב שיצחקו, "בגין לשלטון" ויפריעו לאספות — אפילו של משה דיין. מנהיג הנישא על כפיים בידי המון משולהב של בנישכונות, פשוט אינו נראה כראש-ממש" לה ליבראלי מיועד. תמונה זו עלתה ל' חרות בקולות רבים.

היתנה זאת דוגמה מאלפת של פיצול האישיות המפלגתית. חרות הצטרף להחליט איזה חלק של אישיותה ינחה אותה בעתיד.

הימין כזדן — חרות והציונים-הכל' ליים — הפסיד חלק ניכר מכוחו בכנ'

הקציר: פסק-דין הבוחר בקלפי בגמר ההצבעה

שום ביותר כדי להתחמק ממאבק. אולם ל' פחות נשארה כת זו עקבית בניסוח הרע' ינות עצמם, גילהה רצינות בגישתה התע' מולתית.

הבוחר העדיף רצינות זו על להטוטי אלון. הבוחר של 1959 היה רציני יותר מן הבוחר של 1955. העקביות הרעיונית (אפילו לא היתה, במקרים רבים, מלווה עקביות מעשית) היתה כראית.

ני סבור כי מצבירות זה הוא שצופן בחובו גם את הפתרון לתעלומה העיק' רית של בחירות אלה — נצחונה העצום של מפא"י.

אין כל טעם לנסות להקטין נצ' חון זה. אחרי ארבע שנים נוספות בשלטון (בהן קרה מה שקרה!) — זהו נצחון מופאר באמת.

בדואי, היה לחץ והיתה כפייה. באזורי ה' ממשל הצבאי, במעברות, בריכוזי העולים. והוא הוסיף למפא"י כמה אחוזים — כמו בפעמים הקודמות.

אולם האם זה מסביר את הנצחון? איאפשר להתעלם גם מן המאמץ האיר-

סת. אני חושב שהורע לכך גורע בשעה ש' שני הצדדים לא הוכיחו כשרון להתאחד.

הימין היה נראה אחרת בבחירות אלה אי' לו הופיע במפלגה גדולה ומלוכדת, מפלגה שהיתה צריכה לאחד בקירבה לא רק את העסקנים הישנים והמוכרים של שתי המפ' לגות, אלא גם אנשים חדשים כמו אליעזר ליבנה וקבוצתו, ואישים ללא עבר מפלגתי מוגדר. גוף כזה היה יכול לעורר רצון טוב אצל הבוחר, לתת לו את ההרגשה שהוא נותן אשראי למשהו חדש, שיש לו סי' כויים.

במקום זה נערכה ההצגה המוז' רה של האיחוד שנכשל, מטעמים אישיים, אחרי שהמפלגות כבר הודיעו על הסכם רעיוני מלא ביניהן. כל זה נראה בלתי-רציני עד להחריר.

ולבוחר פשוט נמאס לעכל דברים בלתי-רציניים.

שמאל ירד גורל דומה על אחדות העבודה. גם היא הצטיינה בעודף של זילזול באינטליגנציה הבריאה של האזרח. והיא סבלה בשל כך.

לכל נער-זוהר פוליטי יש אביב אחד, ו'

אזרחי ישראל הפתיעו ביום שלישי זה את עצמם. כאשר נודע להם מה עשו, התפלאו למדי ממעשי ידיהם. הם הנחילו נצחון אדיר למפלגתו של דויד בןגוריון.

הם נתנו לשלוש מפלגות — הדתיים, ה' פרוגרסיביים ומפ"ם — לשמור על מקומן בכבוד.

הם נתנו מטירות-לחי מצלצלות לארבע מפלגות: לציונים-הכלליים ולמפ"י שורדו לחצי, לאחדות העבודה שניזוקה קשה, ולחרות — שעליה הקטנה נראית כלעג ל' אור יומרותיה והתפארויותיה.

אין לי כל חשק לזרות מלח על פצעים טריים. אולם חובה היא לנסות ולמצוא הסבר הגיוני למה שקרה. איש לא חזה תוצאות אלה מראש ואל ינסה איש להיות חכם אחרי מעשה. אולם אפשר וצריך לנסות להבין את הסיבות.

ציונים הכלליים קצרו בבחירות (לכנסת) את קציר זלזולם המוחלט ב' אורח. בזה אחר זה סילקו או קברו את מנהיגיהם הוותיקים, שעוד עוררו כבוד. ה' עסקנים הנותרים עשו במפלגה כבתוך פסק פרטי. הם עשו את הכל כדי ששום גנים חדשות לא יפריעו להם.

לעתים היה נדמה שהם מעוניינים יותר בחלוקת השלל בתוך המפלגה, מאשר בהופעה נאותה כלפי הבוחר.

לכן לא עשו מאומה כדי לגבש מצע רע' יוני רציני בעניינים מדיניים, לא עשו כל מאמץ ליצור צמרת אישים אשר מישוהו יר' צה להפקיד בידיה אפילו חלק קטן מן ה' אחריות להנהגת המדינה.

לבסוף, אחרי פרשת משה נסים, אחרי המישחק עם יסודות דתיים וחוסר-הרצינות בגישה התעמולתית, נראתה המפלגה כמעט מנוחכת. ירידתה כמעט עד כדי מחצית כו' ה', לא היתה מקרית. עליכך מעידה ה' עובדה שבבחירות לעיריות, בהן הציגו ה' צ"כ אישים יותר רציניים ותוכניות מע' שיות, היתה ירידתם הרבה יותר קטנה.

הצ"כ ירדו בבחירות אלה לדר' גת מפלגה קטנה, העולה אך כמעט על הפרוגרסיבים. אם לא יעברו באופן דחוף שינויי-ערכים כללי ומוחלטים, עדי כדו שינוי דמותם ללא הכר, יהיה זה פופם ככוח רציני.

ורדה של מפלגת-הימין השניה לא היה טוב יותר. חרות לא הפסידה קולות, ואף זכתה לעליה ועירה. אולם עסי' קניה יכלו להגיד בצדק, כמו המלך פירוס המנות: "עוד נצחון כזה — ואבדנו!"

בשביל מפלגה כמו חרות, אין דריכה ב' מקום. אם אין היא מתקדמת בצעדים רבי' רושם, הריהי נסוגה לאחור. כי בשביל מפ' לגה כזאת, הפרסטיגיה שלה ושל מנהיגה היא ענין חיוני.

חרות קיבלה כמעט את אותם האחוזים כמו בפעם שעברה מפני שאותב העסקנים אמרו את אותם הדברים לאותם הבוחרים. היא לא עשתה כל נסיון רציני להגיע לשכ' בות חדשות.

כי חרות אינה ביסודה אלא כת. אין איש בין מנהיגיה שלא היה רביזיוניסטי וותיק. הם צמחו יחד, מדברים בלשון אחת. אין הם מסוגלים לקלוט כוהות חדשים או רעיונות חדשים.

כת כזאת אינה יכולה להיראות בעיני הציבור כאלטרנטיבה. יפה לדבר על ממש' לה ליברלית לאומית, אולם מפקדת אצ"ל